

Tragický listopad 1939

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST

Zakladatel profesor Ing. Břetislav Chvála, doktor technických věd (DrSc.)

MĚSÍČNÍK SLOVANSKÉHO VÝBORU ČR

ROČNÍK XXVI

ČÍSLO 280, LISTOPAD 2023

CENA 10 Kč

Protestujícím lidem záleží na osudu České republiky

Desetitisíce lidí zaplnily Václavské náměstí v Praze v sobotu 16. září, aby demonstrovaly proti vládě Petra Fialy (ODS). „My jsme tady doma“, „Fialovej hnus“ nebo „Svobodu“ znělo v centru metropole na Vltavě. „Už jsme tady!“, „Máme toho dost!“ nebo „Demisi“ byly nejčastější pokřiky ještě před začátkem akce ve 14 hodin. Nápadité byly i mnohé transparenty, například „Fialo, Fialo, probruselský maškaro“, „ČT vrátila slovu kanál původní význam“, „Ameriko nezmírej v Evropě, zdechni doma“ nebo „Pekarová bulvy valí. Nic chytrého z hlavy nevybalí“.

Demonstraci pořádala strana PRO Jindřicha Rajchla, jež letos zorganizovala již dvě úspěšné protivládní manifestace – v březnu a dubnu pod názvem Česko proti bídě. Další, nejmasovější protest, se chystá na Letenskou pláň o státním svátku založení Československé republiky 28. října 1918. J. Rajchl na úvod demonstrace na Václavském náměstí řekl, že obrovský počet jejích účastníků je důkazem, že lidem záleží na osudu České republiky.

Rajchl kritizoval šéfa pětkoaličního kabinetu, že jen poslouchá pokyny z Bruselu. „Nechceme premiéra, který je lokajem hrbícím se před Bruselcem. Nechceme loutku, která hájí zájmy Washingtonu.“

Chceme lídra, pro něhož jsou na prvním místě zájmy českých občanů,“ prohlásil na pódiu Rajchl s dodatkem, že jsme dnes již na okraji propasti a pokračoval: „Jsme jediným státem v Evropě, který nedokázal v HDP dosáhnout roku 2019, tedy na předcovidové období. ČR je před bankrotem. A za to nemůže ani Babiš ani Pu-

Lavina nespokojených lidí na Václavském náměstí.

Zdroj: Angelika Bazalová

tin, ale Fialova vláda. Důchodcům sebereme peníze, ale přitom sem přiletí pan Zelenský našim vládním speciálem a my v klidu naházíme dalších 45 miliard do černé díry, do naprosto netransparentního hospodářství, kdy vůbec nevíme, co se s penězi děje. Na Ukrajině se neválčí za české zájmy“.

Rajchl označil ministra vnitra Víta Rakušana (STAN) za „čiré zlo“ a zkritizoval, jak je uplatňována kolektivní vina jen na stranu Ruska, zatímco v případě zločinů Ukrajinců je vyzýváno k pravému opaku. Nešetřil ani ministryni obrany Janu Černochovou (ODS),

kteřá „nás připravuje na jadernou válku. Tak ji chci dát číslo na psychiatrickou léčebnu do Bohmic, protože každý normální člověk chce žít v míru.“ Rajchl kritikou podrobil i uzavření tzv. obranné smlouvy mezi ČR a USA. „Už jsme si to zkusili a žádné vojenské jednotky cizího státu nechceme!“ První místopředseda strany PRO Petr Vacek zdůraznil, že „nepotřebujeme žádného protektora!“

Předseda Asociace samostatných odborů (ASO) Bohumír Dufek k demonstrujícím občanům na podiu prohlásil: „Ministr Válek nám řekl, že v září léky budou, ale

zapomněl říct, které září. Hrozí, že se znovu vrátí superhrubá mzda. Oni ožebračili důchodce a ještě chtějí ožebračit poctivě pracující občany.“ Dufek také zkritizoval, že něco podobného vítá i šéf Českomoravské konfederace odborových svazů (ČMKOS) Josef Středula. Toho označil za „neúspěšného prezidentského kandidáta“ a člověka, který „brání jednáním.“

Předsedkyně odborové organizace Eaton Elektrotechnika Václava Schreibová apelovala, že je na čase, aby se spojily odbory parlamentní i neparlamentní opozice s cílem přinutit vládu k demisi.

Advokátka Klára Samková vyslovila přání, aby Petr Fiala „jednou stanul před objektivním soudem, kde vysvětlí svoje mezinárodní i ekonomickou politiku. Toho se chci dožít.“ Dlouholetá senátorka Alena Dernerová připomněla chyby ve zdravotnictví v čele s tím, že lékaři mají prodlouženou pracovní dobu: „Místo roku odpracují 16 měsíců. Mohou v této situaci dobře ošetřit pacienty?“ Promluvil také starosta obce Kozojídky Otakar Březina, jenž loni v souvislosti s kauzou Dozimetr zorganizoval petici s podpisy 501 starostů, kteří nesouhlasili s tím, že hnutí STAN používá v názvu právě slovo „Starostové“. Nyní poukázal na souvislost četných kauz hnutí, v jehož čele stojí ministr Vít Rakušan.

Na závěr demonstrace znovu hovořil Rajchl o míru, a to nikoli vynuceném Američany a jejich zbraněmi. „Státy, které spolu obchodují a spolupracují, spolu neválčí. Chceme mír pro všechny a chceme mír navždy,“ zdůraznil. A připomněl, že z pozice člena NATO můžeme zablokovat vstup Ukrajiny do Aliance, což je důležité z hlediska naší bezpečnosti. Varoval, že euroatlantická civilizace je v hluboké krizi a pochválil cestu, kterou se vydalo Maďarsko pod Viktorcem Orbánem. V této souvislosti popřál Robertu Ficovi, aby vyhrál volby na Slovensku, protože „Slovensko to potřebuje“.

Setkání protestujících na Václavském náměstí ukončila československá hymna a poté se vydali na Letnou k sídlu ministerstva vnitra. „Vít Rakušan je člověk, který potlačuje svobodu slova“, objasnil motivace Rajchl. Shromáždění na Letné skončilo před 19. hodinou.

(pk-portal24.cz a Facebook)

Smer vítězem slovenských parlamentních voleb

V předčasných parlamentních volbách na Slovensku přišlo k urnám 68,51 procenta voličů. Je to největší účast od roku 2002. Vítězem se stala strana Smer – sociální demokracie, jejímž předsedou je Robert Fico. Obdržela 22,94 % hlasů.

Druhé místo patří Progresívnímu Slovensku (17,96 %) a třetí Hlasu – SD (14,70 %). Dále následují OLaNO – Obyčejní lidé a nezávislé osobnosti (8,89 %), Křesťansko-demokratické hnutí (6,82 %), Svoboda a solidarita (6,32 %), Slovenská národní strana (5,62 %). Tito všichni budou mít své poslance v parlamentu – Národní radě. V důsledku nepříznivých voličů se do parlamentu nedostali hnutí Repub-

lika (4,75 %), Aliance (4,38 %) a Sme rodina (2,93 %). Prezidentka Slovenské republiky Zuzana Čaputová pověřila Roberta Fica sestavením vlády.

Výhra Ficova Smeru ve volbách znervóznila stoupence pravice v zemi pod Tatrami. Připomeňme si jeho některá slova. Například že „válka na Ukrajině začala v roce 2014, kdy ukrajinští fašisté zabíjeli civilní ruské oběti... Naším klíčovým zájmem je mít dobré vztahy se všemi zeměmi ve světě, včetně Ruské federace.“

Přitom západní státy nazval válečnými štváči a odmítají protiruské sankce, které dle něho více škodí i zemím Evropské unie. Rovněž se vyjádřil, že by neschválil zatčení

Vladimira Putina, na kterého byl vydán mezinárodní zatykač, pokud by přicestoval na Slovensko. Mezi své priority Fico řadí výměnu šéfu policie a prokuratury na Slovensku a zavedení kontrol na hranicích s Maďarskem kvůli zastavení nové migrační vlny.

A náhle kupodivu zaduněla rána. Postarala se o ni prezidentka SR Zuzana Čaputová, která 5. října sdělila, že nepodporuje další zbrojní dodávky pro Ukrajinu za situace, kdy předčasné parlamentní volby vyhrály strany, které vojenskou pomoc Ukrajině odmítají. Přitom Čaputová dříve tuto pomoc horlivě prosazovala. Nyní zastává názor, že je třeba respektovat výsledky voleb. (rom, jel)

Vedoucí představitelé strany Smer – sociální demokracie s jejím předsedou Robertem Ficem záhy po vítězství ve volbách na tiskové konferenci před novináři. Foto Reuters – Eva Kozinková

Ctíme památku obětí studentů

Dramatické události v listopadu 1939 započaly již v březnu. Po okupaci naší země hitlerovskými nacisty se vzedla nálada ve

většině společnosti k nepřátelství vůči německým porobitelům.

Projevy odporu vyvrcholily 28. října 1939 v den výročí vzniku

Československé republiky. Při této příležitosti se konala protinacistická demonstrace tisícovek lidí. Ta byla rozehnána střelbou, při které

bylo zraněno několik jejích účastníků, mezi nimiž byl i student medicíny Jan Opletal. Ten podlel střelnému poranění. Přímou na místě střetu na rohu ulic Žitná a Mezihranská zemřel mladý pekařský pomocník Václav Sedláček zasažený střelou do srdce a zranění utrpělo dalších 400 lidí. Opletalův pohřeb se konal 15. listopadu. Lidé se rozhodli utčit památku mrtvého studenta a studentské organizace uspořádaly smuteční průvod Prahou. Vše eskalovalo v další demonstrace proti okupantům. Opět došlo k tvrdým střetům s pořádkovými silami. Vůdce Adolf Hitler přikazuje uzavření českých vysoko-

školy na tři roky a potlačení jakýchkoliv následných protestů našich občanů.

V noci z 16. na 17. listopadu 1939 gestapo zatklo více než 1000 studentů a pedagogů. Devět studentů, kteří podle Němců stáli v čele studentských organizací, popravili v ruzyňských kasárnách. 1200 náhodných studentů deportovali do koncentračního tábora Sachsenhausen, 25 kilometrů od centra Berlína. Někteří z nich věznění nepřežili. Nakonec české vysoké školy byly uzavřeny až do konce války do roku 1945. 17. listopad 1939 byl prohlášen za Mezinárodní den studentstva.

Protiněmecká demonstrace 28. října 1939. Na fotu v kruhu Jan Opletal.

Zdroj: novinky.cz

Pohřební průvod s rakví Jana Opletala.

Zdroj: internet

Přestavba rodného domu Hitlera – facka obětem nacismu

V hornorakouském městě Braunau am Inn začala přestavba rodného domu nacistického diktátora Adolfa Hitlera. V domě má vzniknout policejní stanice nebo pobočka policejní akademie, v budoucnu se v ní mají konat školení o lidských právech pro policisty. Tyto plány vyvolaly kontroverze.

Rakouská vláda si dům po desetiletí pronajímala od jeho majitelky ve snaze zastavit krajně pravicovou turistiku. Do roku 2011

v něm působila pobočka organizace Lebenshilfe, jež pomáhá lidem s mentálním hendikepem, od té doby je dům prázdný. V roce 2016 vláda přijala zákon, který jí umožnil dům zabavit výměnou za odškodné, a nemovitost je tak ve vlastnictví státu. Začátek přestavby se mnohokrát odkládal a čtyřnásobně vzrostly i očekávané náklady.

Expertní komise ve zprávě z roku 2016 doporučila, aby se stavba používala k sociálně-charitativním

nebo administrativním účelům. Navzdory doporučení odborníků radnice rozhodla, že před domem v nezměněné podobě zůstane pamětní kámen s nápisem „Za mír, svobodu a demokracii – už nikdy fašismus – miliony mrtvých varují“.

Plány, aby budovu využívala policie, od začátku narážejí na kritiku. Iniciativa Diskurs Hitlerhaus (Diskurz Hitlerův dům) společně s organizací Přátelé jeruzalémského památníku obětí holocaustu

Jad Vašem navrhla, aby v domě byla nastálo výstava Spravedliví. Tato putovní expozice připomíná lidi, kteří během holocaustu pomáhali Židům.

Mluvčí iniciativy Eveline Dollowá řekla, že přestavět Hitlerův rodný dům na policejní stanici má „katastrofální symbolický význam“. Připomněla, že „policie v období nacismu hrálo pochybnou roli“. Do popředí se téma dostalo v létě. Filmový dokument Kdo má strach z Braunau? pouka-

zoval na novinovou zprávu z roku 1939, podle které si Hitler přál, aby v jeho rodném domě byly kanceláře vedení okresu, tedy aby se využíval k administrativním účelům.

Režisér snímku Günter Schwai-ger došel k závěru, že ministerstvo vnitra svými plány plní Hitlerovo přání. „Přestavba na policejní stanici znamená naprosto špatný signál.“ cituje režiséra německý portál Focus.de. Jde dle něho o „facku obětem“.

(ČTK, jel)

Září 2023. Demonstrace na Václavském náměstí.

Foto – Jan Maláček

Křest knihy Ludvík Svoboda symbol

Při příležitosti 79. výročí Karpatsko-dukelské operace a Dne Československé lidové armády proběhlo v Praze společenské setkání, uspořádané veterány ozbrojených sil a bezpečnostních sborů.

Promluvili na něm brigádní generál v záloze Prokeš a také Jaroslav Štefek a plukovník v záloze Švec. Slavnostním okamžikem společenského podvečera byl křest knihy „Ludvík Svoboda

symbol“, jejímž autorem je doktor Jiří Fidler, historik, spisovatel a překladatel odborné literatury. Křtu této významné publikace byl rovněž přítomen Jaroslav Foldyna, poslanec Parlamentu ČR ze Strany přímé demokracie. K účasti na setkání k 79. výročí Karpatsko-dukelské operace přijaly pozvání Naděжда Tintina z Velvyslanectví Ruské federace v ČR a Olina Šunina, ředitelka Ruského střediska vědy a kultury v Praze. (jel)

Ukrajina hodlá být jedním z největších výrobců zbraní!

Ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskij oznámil založení mezinárodní aliance zbrojařského průmyslu. Jejím účelem má být mimo jiné posílení obranného potenciálu Ukrajiny. Zbrojařského fóra v Kyjevě se dle něj zúčastnili zástupci 252 zbrojařských firem z více než třiceti zemí včetně České republiky. Názvy firem Zelenskij nezveřejnil.

Základem pro alianci je prohlášení, které dosud podepsalo 13 předních výrobců zbraní, uvedl Zelenskij na sociálních sítích s tím, že další zbrojařské koncerny se mohou připojit. Ukrajinské ministerstvo zahraničí později uvedlo, že se připojilo už 38 firem z 19 zemí.

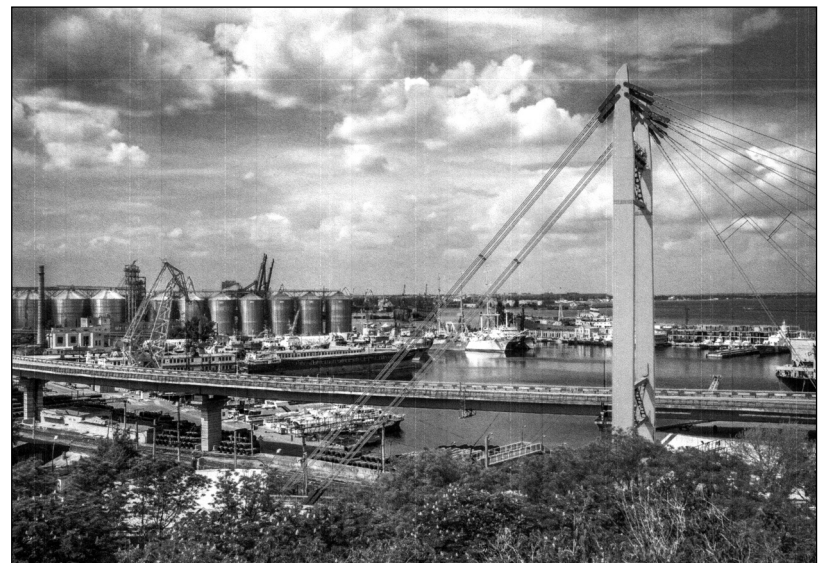
Ukrajinský prezident vyslovil přání učinit z Ukrajiny jednoho z největších výrobců zbraní na světě.

„Právě nyní se utvářejí nejmocnější vojenskoprůmyslové komplexy,“ uvedl Zelenskij. „Vytváříme takový obranný potenciál pro Ukrajinu a tím pro celý svobodný svět, který odráží naši sílu.“

Prioritou je dle Zelenského rozvoj zbrojní produkce při použití moderních technologií včetně výroby granátů, raket a dronů přímo na Ukrajině ve spolupráci se světovými lidry v tomto odvětví. Dle Zelenského jde o alianci, která je oddaná mezinárodnímu právu a obraně svobodného světa. „Nehovořím jen o Ukrajině, ale o zabezpečení každé země světa před

agresí,“ řekl Zelenskij v projevu před výrobcí zbraní.

Ukrajina, která byla dosud v obraně před Ruskem odkázána převážně na dodávky západních zbraní, chce v budoucnu většinu zbrojního materiálu vyrábět sama. Země vytvoří zvláštní obranný fond, aby zajistila hospodářské zdroje vedle státních výdajů na obranu, řekl Zelenskij. (ČTK)

Ilustrační foto: Část černomořského přístavu v Oděse.

Zdroj: Efešenko

Ne mejdan, ale Majdan

Je to devět let, co jakoby z čistého nebe, nás zasáhly zprávy z Ukrajiny, jež vlastně byly na počátku současné vojenské operace, která je pro obyvatele míst, kde se bojuje, zcela regulérní válkou. Je to tři roky, co Seznam zprávy nám události shrnuly den po dni. Odmysleme si režimní obal, jeho rétoriku, ještě se k němu vrátíme. Začneme však tím, že ve zkrácené verzi si přiblížíme oněch několik majdanských dnů, které pro někoho byly na počátku pouhým mejdanem, pro jiné přesunem země z proruského tábora do zčeřených vod Unie, NATO a Spojených států a pro ty „vidící do daleka“ začátkem bojů o rozložení Ruska.

Celá akce začala 21. listopadu 2013 poté, co ukrajinská vláda oznámila, že pozastavila přípravy podpisu asociační dohody mezi EU a Ukrajinou. Na to zareagoval dvaatřicetiletý novinář Mustafa Najem (původně Afghánci pracující původně pro ukrajinskou verzi Kommersantu, později nastěhovavší se do Kyjeva – poz. kz), který skrze své sociální síť začal svolávat protesty na večer téhož dne.

„A teď vážně. Kdo z vás se dneska do půlnoci odhodlá jít na Majdan? Like se nepočítá. Napište do komentářů „Jsem ready“. Jakmile nás bude víc než tisíc lidí, začneme přípravy,“ napsal Najem na svůj Facebook... Pravděpodobně ani Najem netušil, jakou lavinu událostí svými příspěvky vytvořil.

O tři dny později se k již protestujícím davům připojilo i mnoho studentů a demonstrace začaly nabírat masových rozměrů. Jen v Kyjevě vyšlo do ulic přes 150 tisíc lidí a demonstrace se začaly šířit i do dalších ukrajinských měst. Demonstrace ještě zesílily poté, co tehdejší prezident Viktor Janukovyč na summitu EU v litevském Vilniusu 29. listopadu nepodepsal asociační dohodu s Evropskou unií. To vyvolalo negativní reakce a rozšíření protestů. Lidé vytvořili „živý řetěz“ z Kyjeva až k polským hranicím o délce cca 625 kilometrů.

V brzkých ranních hodinách následujícího dne byli protestující na náměstí Nezavislosti napadeni bezpečnostními složkami Berkut, které se pokusily demonstranty násilně rozehnat. Policisté totiž měli za úkol vytlačit protestující z Majdanu, aby bylo možné nainstalovat vánoční strom.

Oběti se začaly schovávat na Michajlovském náměstí, kde také vznikaly první zdravotnické stany. Lidé zde pomáhali zraněným a nosili potřebné léky. Během brutálního zásahu bylo zraněno 145 lidí. Akce bezpečnostních složek však byla kontraproduktivní, místo uklidnění situace došlo ještě k větší podpoře demonstrujících. Události 30. listopadu se staly zlomovým momentem protestů. Z proevropských se změnil v protivládní. Následující den tak na Majdanu zněla hesla jako například „Janukovyče na vánoční stromeček“. Začátkem prosince bylo v ulicích Kyjeva již přes půl milionu lidí a eskalovaly střety protestujících

s pořádkovými silami. Hned 1. prosince se k akci připojili také evropští diplomaté. Místopředseda Evropského parlamentu Jacek Protasiewicz, bývalý europoslanec Jerzy Buzek nebo předseda strany Právo a spravedlnost Jarosław Kaczyński. Došlo k provokacím před budovou Administrace

Hořely autobusy, létaly zápalné láhve a oslepující granáty.

18. února 2014, Institutská ulice

Protestující byli vytlačeni zpět na Majdan. Během střetů bylo více než 20 lidí zastřeleno a přes 400 zraněno. V následujících

...Celá akce začala 21. listopadu 2013 poté, co ukrajinská vláda oznámila, že pozastavila přípravy podpisu asociační dohody mezi EU a Ukrajinou...

prezidenta Ukrajiny na ulici Banková, které skončily mlácením demonstrantů a novinářů Berkutem. Poprvé se ten den zapojili i takzvaní tituškové – provokatéři, kteří měli za úkol rozpoutávat násilné konflikty a šířit chaos. Protestující

dvou dnech se počet obětí dostal přes stovku a padlým se začalo přezdívat Nebeská setnina. Pro protestující se stali mučednickým symbolem. Z kyjevských ulic se stalo bojiště. Zatímco demonstranti úspěšně drželi své pozice

Bitevní pole na kyjevském Majdanu.

FOTO – Sputnik, Andrej Stenin

cím se nakonec podařilo obsadit budovu Kyjevské městské státní administrace.

Další násilný zásah policejních jednotek Berkut proběhl v polovině prosince. Celou noc z 10. na 11. prosince proto zvonily zvony Michajlovského Zlatovrchého chrámu... Vyhrocené situaci nepomohl ani fakt, že 17. prosince podepsal Janukovyč s ruským prezidentem Vladimírem Putinem smlouvu o ekonomické spolupráci. V reakci na to se na Majdan sjeli lidé z celé země. Ti často tvořili sto a vícečlenné skupiny. Právě díky číslu sto se jim začalo říkat „setniny“, dle kozáckých setnin, které byly dříve důležitou součástí ukrajinské armády.

Leden 2014, Hruševského ulice

Protesty neutichaly ani po Novém roce, a proto ukrajinský parlament 16. ledna 2014 schválil zákony, které výrazně omezily občanské svobody, což v praxi znamenalo variantu silového scénáře při potlačení protestů. Ten demonstrace kriminalizoval a ukládal tvrdé testy jejich účastníkům. Zákony byly veřejností okamžitě označeny za diktátorské. K dalšímu vyostření situace došlo 19. ledna, kdy protestující zaútočili na ukrajinský parlament. Tento den se zapsal do dějin jako Krvavý křest. V dvacetistupňových mrazech došlo k masovým střetům mezi demonstranty a policií.

na Majdanu, ozbrojenci v mezičase zahájili přípravu na „protiteroristickou operaci“. Večer 19. února začalo hořet sídlo aktivistů – Odborový dům. Během požáru zahynuli dva lidé.

Konec února, konkrétně 20. 2., se zapsal do ukrajinských dějin jako Masakr na Institutské ulici. Neznámí snipeři zahájili palbu do demonstrantů i policistů. Při střelbě zemřelo zhruba sto lidí, na jejichž počest byla později Institut-

...A je třeba se ptát, proč Evropská unie nevyvodila závěry z neplnění smlouvy podepsané na základě jejího nátlaku?...

ská přejmenována na ulici „Nebeské setniny“. Po vzoru Kyjeva se tento název začal šířit i do dalších měst.

22. února 2014

Za konec Majdanu se považuje 22. únor 2014. Po třech měsících od začátku protestů uprchl Viktor Janukovyč do Charkova na východ Ukrajiny, odkud pokračoval do Ruska. Ukrajinský parlament podpořil usnesení o odvolání Janukovyče z funkce prezidenta a předčasné volby byly vyhlášeny na 25. května 2014. V těch byl za předsedu parlamentu a prozatímního ukrajinského prezidenta zvolen Oleksandr Turčynov. Tak tedy vidí celou „akci Majdan“ prorezimní novináři. Průběh tam dole, v kyjevských ulicích, skutečně

byl, ve své nejstručnější verzi přibližně takový. Jenže všechno nebylo tak zjevné. Mnohé „novinářský blok“ nemohl zachytit, protože se událo jinde.

Především je třeba zdůraznit, že v čele státu byl zcela demokraticky zvolený prezident, tedy Viktor Janukovyč. Z tohoto hlediska se na to, co se dělo v Kyjevě můžeme dívat jako na puč dokonce podporovaný ze zahraničí. Autoři totiž opomněli, že mezi demonstranty byli nejen Poláci, ale český politik Karel Schwarzenberg, především však Victoria Nulandová, tehdy náměstkyně ministra zahraničí USA pro politické události, před tím i velvyslankyně Spojených států při NATO, a s ní nejen její bodygardi. Schwarzenberg údajně sem měl přivést pivo

nění svého úkolu (na náměstí zůstala ležet asi stovka mrtvých) tiše zmizeli a v klidu odešli ze země. Všichni prý žijí spokojeně z peněz, které si takto „vydělali“. Jiný muž zase přiznal – lze si o tom přečíst ještě nyní na internetu, že mu kdosi dal zbraň, ukázal, jak střílet a on tedy střílel. Údajně mířil jen na nohy členů bezpečnostních složek. Kdo platit ony žoldnéře, kdo dal zbraň do ruky takovým, kteří stříleli na policisty, nevíme. Jen si to můžeme domýšlet.

Objevila se totiž také nahrávka rozhovoru paní Nulandové s americkým velvyslancem na Ukrajině Pyattem, v níž se angažovanost USA potvrzuje. Dle jednoho zdroje Janukovyč nechtěl použít zbraně proti demonstrantům. Stalo se to. Kdo onen rozkaz však vydal? A je třeba se ptát, proč Evropská unie nevyvodila závěry z neplnění smlouvy podepsané na základě jejího nátlaku? Oč šlo? Vraťme se do pátku 21. února 2014. Tehdy Unie se rozhodla plně se veřejně zapojit do řešení situace na Ukrajině a vypracovala plán, jenž měl ukončit střety a umožnit, aby legálně zvolená vláda byla nahrazena pomajdanovskou.

Dohodu přivezli ministr zahraničí Polska Radosław Sikorski, ministr zahraničí Francie Laurent Fabius a ministr zahraničí Spolkové republiky Frank Steinmaier. Ano, dnešní prezident SRN. Přítomen byl ruský ombudsman Vladimír Lukin a velvyslanec Michail Zubarov. Dle ní mělo dojít k návratu k ústavě z roku 2004, vyhlášení všeobecné amnestie, zdržení se násilí a vytvoření přechodné vlády do voleb, jež se měli konat v květnu.

Dohodu podepsaly všechny strany. Jen dvě hodiny však platila. Poté, ač ještě zahraniční dohlížitelé byli v Kyjevě, došlo k druhé fázi převratu a Janukovyč s několika dalšími členy vlády a vedení země, museli, aniž se jim dostalo ochrany, z Kyjeva uprchnout. Západní mocnosti, z jejichž iniciativy byla dohoda vytvořena a podepsána, nevyvodily žádná opatření, žádný nátlak a to už se formovaly na západě země sotně potomků banderovských hrdlořežů, aby ve velmi krátké době se přesunuly na východ. V Kyjevě pak ozbrojenci vytahovali z bytů stoupence Janukovyče ke „správnému postřelení“.

To je však už jiná kapitola. Sice také požehnaná západními demokratiemi, ale mající už svůj vlastní vývoj, který vedl k současným vojenským akcím. Na počátku však byl nikoli mejdan svolaný „jedním Afghánkem“, ale krvavé střety na kyjevském náměstí, na Majdanu a první mrtví, na něž se v zákrytu těšili spojenci v NATO a miliardy dolarů či eur, jež začaly plynout do bezedných kapes Zelenského soupeřníků na Ukrajině a do zbytečné války, k níž nikdy nemělo dojít. Šlo ovšem o zájem Spojených států a NATO, takže vlastně muselo.

JAROSLAV KOJZAR

Stranu 3 připravil a redigoval Jan Jelínek

Češi na Volyni

(pokračování z čísla 279)

V minulém čísle jsme se zmínili o hrdinství volyňských Čechů při záchraně svých židovských spoluobčanů. Sedm volyňských českých rodin obdrželo čestný titul Chasimo Umot Haolam (spravedlivý mezi národy) a medaili od památníku Yad Vashem (Památník hrdinům a obětem holokaustu) v Jeruzalémě.

Jako první obdržel tento čestný titul pan Bohumír Kurovec. Zachránil tři židovské dívky, i jeho přijely v devadesátých letech navštívit (dvě). V příštím čísle Slovenské vzájemnosti bude více o tomto jednom ze statečných lidí.

V roce 1943 vedení Blaníku prostřednictvím partyzánského

tánně. Podle odvodních protokolů se hlásilo více než 11 360 a přijato bylo více než 10 525 osob, z toho 424 žen. To představuje 26,3 % veškerého českého obyvatelstva Volyně. (V Německu to bylo 16 % z 62 milionů obyvatel, v SSSR kolem 6 % ze 194 milionů obyvatel. Pro srovnání: v první světové válce v Německu 19,5 % z 67,8 milionu obyvatel.)

Nastupovali otcové se svými syny nebo dcerami, starší si ubírali roky (pod 55 let) a chlapi si roky přidávali (nad 17 let).

Slova a čísla se snadněji vyjadřují fakta, mnohem těžší je vyjádřit atmosféru doby a místa. Snad ji přiblíží slova básníka a dále otištěný dopis žáků IV. Třídy zá-

Volyňští Češi se vždy cítili být součástí českého národa, přestože generace narozené na Volyni vlast svých rodičů a prarodičů neznaly, a zřejmě proto si ji v myslích a srdcích idealizovaly. Kulturně-vlasteneckou činností se i při dlouhém odloučení pocit sounáležitosti s národem upevňoval. To byly hlavní důvody spontánního nástupu volyňských mužů a žen k osvobození Československa. K této spontánnosti výrazně přispěla uvědomovací práce organizace Blaník také proto, že její výzvy padaly na úrodnou půdu po léta národně vzdělanou.

Oběti z řad volyňských Čechů v bojích a v zázemí byly veliké.

Podle jmenných seznamů, uvedených v pramenu.

V 1. čs. Armádním sboru v SSSR podle oficiálních a neoficiálních pramenů padlo, zemřelo po zranění nebo se stalo nezvěstnými 1480 osob, z toho 3 ženy, 15 žen bylo zraněných.

V polské a v sovětské armádě a v partyzánských oddílech podle oficiálních a neoficiálních pramenů zahynulo 646 osob.

V zázemí podle neoficiálních pramenů zahynulo 968 osob: 466 zavraždili nacisté, 376 banderovci a 126 zahynulo při přechodu front.

Ze 40 000 českých obyvatel Volyně zahynulo v bojích a v zázemí více než 7,7 %.

Proč a jak to všechno začalo? Co Čechy z vlasti vyhánělo?

Bezsemky vyháněla bída, drobné zemědělce nedostatek půdy, řemeslníky touha po lepším uplatnění, středně majetné snaha o lepší existenci a také germanizační tlak. Svůj význam mělo také zrušení severovýchodních Čech pruskorakouskou válkou v roce 1866.

Co Čechy do Ruska lákalo?

V jihozápadních guberniích carského impéria, ke kterým patřila také gubernie Volyňská, po zrušení nevolnictví v roce 1861 a po potlačení polského osvobozenického „lednového“ povstání v roce 1863 bylo levně na prodej mnoho lesů, orné a jiné půdy.

Vybráno z přednášky vnuka Bohumíra Kurovce, Mgr. Antonína Kurovce

1. VYZNAMENÁNÍ SPRÁVEDLIVÝ MEZI NÁRODY V ZÁKLADNÍCH OBRYSECH

Vyznamenání se uděluje od března roku 1963, kdy byla při památníku Jad Vašem zřízena Komise pro rozpoznávání Spravedlivých, vedená nejvyšším Izraelským soudem.

Titul Spravedlivý mezi národy má svou genezi v citátu v Talmudu: „Kdo zachránil jeden lidský život, zachránil celý svět“.

Titul je odvozen ze staré židovské legendy, podle níž osud světa závisí na třiceti šesti cadikim (spravedlivých). Ti nemohou snést křivdu páchanou na druhých a přejímají na sebe jejich utrpení. Jen díky nim není svět Bohem zatracen.

Skladiště chmele ve městě Dubně

(NA, SVČV Žatec)

Hlavní příčinou nabídky a nízké ceny půdy byla neschopnost šlechticů ve změněných podmínkách své velkostatky výnosně obhospodařovat.

Carská vláda a car přistěhovalectví z Evropy podporovali; vítali zejména příliv protestantů, protože se tím v těchto pohraničních, vždy sporných oblastech posiloval nekatolický, tj. protipolský živel.

Spojené státy americké byly za oceánem, a kromě toho v důsledku občanské války přistěhovalectví značně omezily, kdežto Rusko mělo s Rakouskem-Uherskem společnou hranici, přistěhovaleci tam mohli jet vlakem až do pohraniční stanice Brody nebo koňským spřežením, což trvalo nejdéle několik týdnů.

Příslušnost k české národnosti již tehdy v Rusku něco znamenala, ovšem zároveň zavazovala. Svůj význam měly i tehdejší všeslovanské a proruské sympatie mezi slovanskými národy v Rakousku-Uhersku.

Takto byly vytvořeny základní předpoklady pro přistěhovalectví Čechů do Ruska.

Kdo začal?

Těch, kdo připravovali vystěhovalectví, bylo mnoho, ale nejvýznamnější je ovlivnily tyto osobnos-

Pohled na budovy cukrovaru v Mizoči.

(NA, SVČV Žatec)

ti: historik a politik František Palacký a první organizátoři emigrace František Příbyl s Josefem Oličem.

František Palacký se v roce 1867 zúčastnil v čele sedmadvacetičlenné české delegace Všeruské etnografické výstavy v Moskvě. Více než o výstavu šlo o setkání významných slovanských osobností, především se státi mimo Ruskou říši, aby se posílily panslavistické tendence. F. Palacký jednal mimo jiné se členy vlády o možnostech imigrace Čechů do Ruska. Setkal se také s představiteli Čechů, kteří byli již několik let usídleni v Tavrijské gubernii. Byl přijat carem Alexandrem II. A možná, že při této audienci byla vznesena i tato otázka.

Konkrétní organizace se však ujal bývalý správce jednoho ze schwarzenberských panství František Příbyl, narozený v Třeboni, který se při hledání zaměstnání uchýlil ve Varšavě u polské zprostředkovatelské firmy a tam se seznámil s neuvěřitelně příznivými podmínkami pro nákup lesů a půdy ve Volyňské gubernii. V Čechách intenzivně agitoval přesto, že rakouská vláda tomuto vystěhovalectví nepřála. Navíc spolu s bývalým učitelem Josefem Oličem zakoupili v roce 1868 velkostatek Hlinsk v Rovenském újezdu o rozloze 1 657 hektarů. Již v roce 1868 na rozparcelovaném velkostátku hospodařilo 126 rodin, které se přistěhovaly z Čech. Tak byla založena první česká obec v rámci tzv. hospodářské nebo také zemědělské emigrace. Ještě před zahájením hospodářské emigrace byla v roce 1863 založena katolická z Čech obec Luthardovka.

Pokračování v příštím čísle.

Jedna z budov ve městě Zdobynov, kde žila početná česká menšina.

(NA, SVČV Žatec)

velitele Sydora Kovpaka požádalo velení Rudé armády, aby čeští muži byli po osvobození Volyně zařazeni do československých vojenských jednotek v Sovětském svazu. Po osvobození prvních českých obcí na západní Volyni se vedení Blaníku v únoru 1944 obrátilo telegramem na hlavní velení Rudé armády se stejnou žádostí. Obě žádosti prokazatelně adresát v Moskvě obdržel. Organizace Blaník své hlavní cíle se ctí splnila. Přesto jako odbojová organizace byl Blaník uznán až v roce 1975, tj. po třiceti letech.

Účast na osvobození vlasti

Volyňští Češi bojovali v československých jednotkách na obou frontách: na západě, počínaje Francií, dále na Středním východě a to při obraně Tobruku v severní Africe, včetně letectva ve Velké Británii a v Čs. samostatné obrněné brigádě. Nejvíce jich však bojovalo na východě, počínaje boji u Sokolova a konče na Moravě. Kromě toho bojovali v armádách a v partyzánských oddílech sovětských a polských.

Do 1. čs. Armádního sboru v SSSR nastoupili volyňští Češi na začátku roku 1944 naprosto spon-

kladní školy v Lucku, který laskavě poskytla z otcova archivu prof. Ing. Zoe Klusáková – Svobodová, CSc. (Dopis je součástí fotoalba žáků z Lucka, který Zoe Klusáková - Svobodová, CSc., věnovala do sbírkového fondu Volyňští Češi uloženém v Národním muzeu). Dopis byl otištěn v čísle SV 279.

Jan Pospíšil: Dopis (úryvek)

Snad nejmladším byl z nich u první rotě.

Všechno mu bylo velké, blůza,

boty,

byl skoro dítětem. A pro to

mládí,

pro dětský jeho vzhled ho měli

rádi.

Bylo to kdes u Bezejmenné

kóty.

(Setkání a loučení, nakladatelství Volyň, Praha 1993)

Volyňští Češi přispěli velkým množstvím potravin pro stravování vojáků 1. čs. Armádního sboru v SSSR, finančními sbírkami na pořízení tanků pro 1. čs. Samostatnou tankovou brigádu tohoto sboru a věnovali i potraviny, koně, vozy, stroje, hudební nástroje apod.

České statky se svou výstavností odlišovaly od budov ukrajinských obyvatel.

(NA, SVČV Žatec)

Proč nebyly pozvány vlastenecké organizace?!

Každoročně si na konci září připomínáme Den vyhnání Čechů z československého pohraničí v roce 1938. Tehdy po mnichovské zradě byly nuceny statisíce Čechů, Židů a také německých komunistů opustit své domovy, neboť nacisté a většina německých obyvatel tzv. Sudet jim hrozili fyzickým násilím či smrtí. V čele připomínkových akcí stáli vždy členové Českého svazu bojovníků za svobodu (ČSBS) a stejně tak další protifašistické spolky sdružené dnes ve Vlasteneckém fóru.

Letos uplynulo 85 let od brutálního vyhnání a při tomto výročí se 26. září opět konalo ve vestibulu pražského Masarykova nádraží u pamětní desky slavnostní shromáždění. Akt organizovaly letos Československá obec legionářská a Centrum české historie, o. p. s. Zúčastnili se ho zástupci obou komor parlamentu, vlády a další hosté. Bohužel pozvání nebyli představitelé ČSBS ani nikdo z Vlasteneckého fóru. Ostudné, ale zřejmě signifikantní pro dnešní dobu. Proč tak pořadatelé učinili? Dal jim někdo k tomu pokyn? Proč se neustále rozeštvávají

a rozdělují lidé a organizace, které mají jiný názor na současný oficiální výklad historie?

V praxi to na samotném shromáždění předvedla místopředsedkyně Sněmovny Věra Kovářová (STAN), která hned v úvodu svého projevu zdůraznila, že mezi vyhnanci byli také Němci. Ano, byli! Antifašisté! Ale drtivá většina byli Češi a pak také naši Židé. Co tím Kovářová chtěla říct? Ani proslav senátora Jana Pirka (za TOP 09) a jeho připomenutí v této souvislosti tzv. obranné smlouvy s USA srovnání s tehdejšími událostmi prostě nesnese.

A já, nic netušíc, ve víru opětného (a doufám, že posledního) stěhování, potvrdila jsem předsedovi „Kruhu občanů České republiky vyhnanců v roce 1938 z pohraničí“ Emilu Schnebergovi svoji účast a s předstihem se dostavila na Masarykovo nádraží. MUDr. Ilona Müllerová, i když našťvaná, nedala se odbýt a prosadila si svoji kytici položit. Dívala jsem se, kde je připravena kytice našeho kruhu, ale nic. Teď mi došlo, že naši členové jsou nějak zaraženi. Ptala jsem se, kde je I. místopředseda ÚV ČSBS Emil Kul-

MUDr. Ilona Müllerová pokládá svoji kytici.

Foto – Tomáš Doležal

fánek, nikdo ho neviděl. A pak jsem se dověděla od kolegy Jendy Jelínka, že jsme nedostali pozvání. Děsně jsem se našťvala, komu vadíme? Při projevech místopředsedkyně Sněmovny Věry Kovářové (STAN) a senátora Jana Pirka (za TOP 09) to bylo jasné.

Já osobně to беру jako velkou sprostárnu. Nezlobte se za ten výraz, ale slušnější mě nenapadá.

Po ukončení oficiální části jsem vzala „Slovanskou vzájemnost“ č. 279, přistoupila před paní Kovářovou, slušně se představila a ukázala stranu 8. Prstem jsem přešla po názvu „Kruh občanů České republiky vyhnanců v roce 1938 z pohraničí“.

Docela vykulila oči. Říkám – „to jsme my! Vezměte si to a přečtěte! Se slovy „je to Vaše“ jsem ji SV přímo vnutila. Nesmíme se dát, nesmíme se od našich rádooby politiků nechat distancovat. Poté jsme se všichni odebrali do restaurace, kde nám byly předány pamětní medaile – 22. září 1938 – 22. září 2023.

Už ty medaile nás musí vést přímo k boji za pravdu. Nesmíme zradit naše předky!

NATAŠA WEBEROVÁ

A nedají si pokoj... Žádají vyznamenat sprosté vrahy

Ještě se vracím k událostem 18. června 1942.

V příštím čísle 281 bude ukázka kryptů v chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Rösslově ulici v Praze.

Již osmkrát nominoval Senát skupinu bratří Mašínů na vyznamenání prezidenta při příležitosti vzniku Československa. Zatím návrh nikdy neuspěl, ale umanutost některých senátorů v čele s Markem Hilšerem (klub STAN) je neuvěřitelná a zkouší znovu dát státní vyznamenání sprostým vrahům, kteří se zaštiťovali bojem za demokracii a proti komunismu při útěku na Západ.

Nyní Hilšer a spol. vylepšili taktiku a předložili prezidentovi petici, aby vyznamenal Mašiny a další čtyři členy diverzní skupiny. Historik Petr Blažek, který se tolik bije za oficiální prohlášení Mašínů za hrdiny, je jedním z organizátorů petice společně s dokumentaristou Martinem Vadase a Hilšerem. Prý už petici podepsaly čtyři desítky osobností, mj. místopředseda „topky“ Tomáš Czernin, europoslanec za ODS Alexander Vondra nebo lidovecký poslanec Ondřej Benešík. Opravdu „slušná“ pravičácká společnost.

Součástí nynější taktiky je proto nátlak na prezidenta Petra Pavla. Vždyť právě historik Blažek to byl, který v prezidentské kampani vytáhl na Pavla jeho minulost člena základní organizace KSČ a kurz rozvědky Varšavské smlouvy. Teď mu tentýž člověk doporučuje, aby „nerozděloval členy rodiny, která se zasazovala o svobodu a přinesla oběti ve prospěch vlasti“. Tím má na mysli, že Pavel se už dříve rozhodl vyzna-

Zleva Karl Hermann Frank se na tělech parašutistů mstil. Podle svědků do nich kopal a plival na ně. Vyhláška...

menat sestru Mašínových Zdeny, zatímco u jejích bratrů Josefa a Ctirada „má problém“. Problém je však taky v tom, že Mašínová na rozdíl od svých bratrů nevráždila nevinné lidi a nezapalovala stohy slámy, i když s činy svých sourozenců i dnes souhlasí.

Prostě autoři petice prezidenta vydírají, když mu napsali mj.: „Můžete ukázat, že dokážete i přes svou předlistopadovou minulost ocenit toto mimořádné úsilí ve prospěch svobody a demokratického státu.“

Uvidíme, jak bude hlava státu reagovat. Je tady jedno velké ALE. Pavel měl „problém“ se snížením mimořádné valorizace penzí, přesto podepsal zákon, který teď zkoumá Ústavní soud.

Měl „problém“ i se zákonem o předčasném odchodu do důchodu a snížení zákonné valorizace penzí, přesto ho podepsal. Uvidí-

Nyní Hilšer a spol. vylepšili taktiku a předložili prezidentovi petici, aby vyznamenal Mašiny a další čtyři členy diverzní skupiny.

me 28. října, jak je to s jeho páteří.

Pro osvěžení paměti: Synové skutečného hrdiny pplk. Josefa Mašina, popraveného nacisty, Ctirad a Josef společně s Milanem Paumerem, Zbyňkem Janatou a Václavem Švédou vytvořili protikomunistickou odbojovou skupinu, která na našem území působila v letech 1951 – 1953. V září 1951 přepadli v Chlumci nad Cidlinou služebnu Sboru národní bezpeč-

nosti a zavraždili mladšího strážmistru Oldřicha Kašika, o pár dní později opět s cílem opatřit si zbraně přepadli služebnu SNB

v Čelákovcích a Ctirad Mašín podřízl nožem předtím omámeného a tedy bezbranného strážmistru Jaroslava Honzátku.

V srpnu 1952 provedli Mašínové a spol. ve Žlebech na Kutnohorsku loupežné přepadení vozu převážejícího výplaty zaměstnancům Kovolisu Hedvikov a zavraždili účetního Josefa Rošického. V říjnu 1953 přešla skupina hranice s NDR s cílem dostat se do Západního Berlína. Při pronásledo-

VYHLÁŠKA.

Dne 27. května 1942 byl v Praze spáchán atentát na Zastupujícího říšského protektora #Obergruppenführera generála policie Heydricha.

Na dopadení pachatelů vypsál již Vyšší vedoucí # a policie u Říšského protektora v Čechách a na Moravě dne 27. května 1942 odměnu 10,000.000 K.

Vláda Protektorátu Čechy a Morava vypisuje na dopadení pachatelů

**odměnu dalších
10,000.000 K**

Vypsanou odměnu vyplatí vláda Protektorátu Čechy a Morava hotově a beze srážky tomu, kdo pachatele dopadne, nebo tomu, jehož údaje povedou k dopadení pachatelů.

Všem osobám se zaručuje, že jejich údaje na přání budou pokládány za přísně důvěrné.

Vláda Protektorátu Čechy a Morava.

Předseda vlády:
Praha, dne 30. května 1942. Dr. J. Krejčí v. r.
Ministr vnitra:
Blenert v. r.

Foto archiv

vání příslušníky policie NDR čtyři z nich zastřelila. Do Západního Berlína se prostříleli Mašínové a Paumer. Janata a Švéda byli dopadeni, vráceni do ČSR a později popraveni.

Za tyto činy premiér Mirek Topolánek ocenil v roce 2008 skupinu Plaketou předsedy vlády. O tři roky později tehdejší ministr obrany Alexandr Vondra udělil bratrům Mašínovým Vyznamenání Zlaté lípy. Netřeba komentovat.

Převzato z týdeníku „Naše pravda“

Poznámka redakce Slovanské vzájemnosti:

Proto jim vadíme a budeme vadit na takových akcích, jako je výročí roku 1938. A bude se to stupňovat.

N.W.

Neušlo nám I

■ Sankce fungují

Josep Borrel má upřímnou radost z toho, že sankce fungují. Dle jeho údajů poklesl dovoz i vývoz mezi Ruskem a EU o více než 50 % ve srovnání s předchozími lety. V oblasti energetiky je pokles ještě vyšší. Důvodem poklesu dovozu z Ruska do EU se loni snížil o téměř 60 %, v prvním čtvrtletí letošního roku pokles přesáhl 75 %, uvedl v článku pro svůj blog „Ano, sankce proti Rusku fungují“. „Ve srovnání s rokem 2021 bylo v roce 2022 již sníženo 58 % celkového dovozu EU z Ruska, což je bezprecedentní odpojení. Neenergetický dovoz z Ruska se snížil o téměř 60 procent, přičemž nejvýraznější pokles zaznamenaly železo a ocel, drahé kovy a dřevo. Tato dynamika se prohlubuje: snížení dovozu neenergetického zboží pro první čtvrtletí roku 2023 – 75 % a u energetického zboží je pokles ještě větší – minus 80 %“ – napsal šéf evropské diplomacie. Vývoz zboží z Evropské unie do Ruska se rovněž snížil, uvedl Borrel. Podle jeho údajů se sankce týkaly 54 % vývozu z EU do Ruska oproti roku 2021. Pokles celkového vývozu v roce 2022 činil 52 % ve srovnání s průměrnou roční úrovní předchozích let, upozornil Borrel. Vývoz zboží dvojího užití a technologií potřebných pro vybavení a vyzbrojování se loni snížil o 78 % ve srovnání s předchozími třemi lety. Vývoz se snížil i v odvětvích, která nebyla sankcemi dotčena, a to v průměru o více než 10 procent, uvedl Borrel.

■ USA odebírají uran z Ruska

Nákupy uranu Spojenými státy z Ruska se od minulého roku zdvojnásobily. Spojené státy americké nakoupily v první polovině roku od Ruska 416 tun uranu, což je víc jak dvojnásobek množství za stejné období v roce 2022 a navíc od roku 2005. Vzhledem na neustálou demonizaci Ruska ze strany amerických představitelů se to zdá přinejmenším zvláštní. Rusko dodává do USA pouze obohacený uran, který je kritickým komponentem pro výrobu elektrické energie z jádra. ria.ru

■ Otázka jaderné bezpečnosti

Spojené státy americké zůstávají jedinou jadernou mocností, která neratifikovala protokol ke Smlouvě o středoasijské zóně bez jaderných zbraní (CAANWFZ). Čína, Rusko, Francie a Velká Británie ji ratifikovaly již v roce 2015 a pouze USA zůstávají nezavázány. To může být odpověď na otázku, kdo má skutečný zájem na bezpečnosti ve Střední Asii. Prezident Kazachstánu Tokajev na setkání se svým americkým protějškem Bidenem připomněl, že ze všech jaderných mocností pouze USA nepotvrdily svůj závazek nepoužít ve Střední Asii jaderné zbraně.

Smlouvu o vytvoření bezjaderné zóny ve Střední Asii podepsalo v roce 2006 všech pět zemí regionu: Kazachstán, Uzbekistán, Kyrgyzstán, Tádžikistán a Turkmenistán. V platnosti je od roku 2009. V roce 2014 podepsalo pět jaderných mocností – Rusko, Čína, USA, Francie a Velká Británie – protokol k této smlouvě, v němž se zavázaly, že nepoužijí jaderné zbraně proti zúčastněným státům středoasijského regionu ani jimi nebudou hrozit. ria.ru

Co čekalo ruské kněžny v tatarském zajetí?

Portréty ruských kněžen

Zdroj: web.zen

Říká se, že Čingischán kdysi prohlásil, že není pro válečníka větší potěšení, než zničit města nepřítel, okrást je a zajmout jeho ženy. Toto zažilo nesčetně mnoho ruských žen při mongolském tažení do jejich vlastí. Co na ně čekalo? Tažení tatarských Mongolů do Ruska mělo pro jeho obyvatelstvo nedozírné následky. Válečníci plenili města a nesmazatelně se zapsali do historie celého kontinentu. Ovšem, k prozkoumání všech jejich praktik nemáme dostatek dokumentů. Co všechno se tehdy dělo je dnes složité zjistit.

Jaký byl ale osud vlivných ruských žen v tatarském zajetí? Historik Alexander Bachtin píše v knize o mongolském zajetí a otrokářství a také o tom, že mnoho vlivných ruských velmožů dalo Čingischánovi své ušlechtilé dcery. Co se však s těmito ženami stalo? Názory na jejich osudy se liší.

Někteří historikové naznačují, že všechny vznešené dámy vstoupily do harému Čingischána a staly se jeho osobními konkubínami. Měly však být pouze konkubína-

mi, ne manželkami, jak by se mohlo nabízet. Manželku měl totiž Čingischán pouze jednu. Avšak, i o tomto se vedou dodnes spory. Existuje totiž názor, že Tataro-Mongolové vyznávali mnohoženství. Některé vznešené ženy z různých „kmenů“ se tak mohly stát manželkami urozených Tatarů.

Existuje však i jiný názor. Čingischán údajně se zajatými ženami neměl slitování. Některé se podařilo dostat se do harému, jiné to štěstí neměly a staly se konkubínami obyčejných vojáků. Ti si je brali s sebou i na vojenské výpady. Zde je praktikována Čingischánova myšlenka ponížít ženu – představitelku nepřítel. Další ženy byly prodány do otroctví v různých zemích, dostaly se až do severní Afriky. Těžko říci, jaká byla pravda o jejich osudech. Řada historiků však tvrdí, že ruská dáma upřednostňovala odchod ze života před zajetím. A to vypovídá mnoho.

Kníže Fjodor Jurijevič, který vládl v Rjazani, byl pozván za tatarským vůdcem jménem Bátú, který mu přikázal, aby jeho lidem

přivedl ruské dívky, ale ty nejkrásnější. Fjodor Jurijč se tomu ale jen zasmál a řekl, že je pro něj jako pro ortodoxního křesťana nemyslitelné dát své manželky a sestry Mongolům. Okamžitě byl zabit. Jeho žena Eupraxie spáchala sebevraždu skokem z vysoké věže. Většinu města nechal Bátú zničit. Během tatarského obléhání Kyjeva se vznešené ženy schovaly v chrámu sv. Sofie, kde zahynuly. Ale nevzdaly se. Další zmínka uvádí, že manželka Jurije Vsevolodoviče Agafia zemřela při požáru v katedrále Nanebevzetí během obležení Vladimíru. Dle jiných zdrojů ale dokázal Bátú Agafiu chytit a zemřela až v zajetí. Ruské kněžny i obyčejné ženy věděly, že tataro-mongolská tyranie pro ně nebude sladkým životem, a proto upřednostňovaly dobrovolný odchod z tohoto světa před zajetím. Ruská knížata si však kupodivu brala za manželky vznešené tatarské ženy. Dle kronik byl jistý Jurij Danilovič ženatý s dcerou chána Uzbeka a Fjodor Černyj s dcerou Mangri-Timura.

JAROSLAV SVOBODA

Ilustrační foto: Vinoucí se řeka v Jaroslavské oblasti Ruska.

Zdroj: vodou.cz

Neušlo nám II

■ Zasahování do vnitřních záležitostí?

USA požadovaly od Polska objasnění ukončení podpory pro Ukrajinu. Uvedla to agentura Bloomberg s odvoláním se na vysokého představitele Pentagonu.

Konkrétní postoj Polska k podpoře Ukrajiny však zůstává nejasný. Polský představitel prý ubezpečil své zahraniční kolegy, že jejich země bude Ukrajině nadále poskytovat vojenskou podporu, i když v menší míře. Úplné zastavení by prý mohlo podkopat jednotu NATO.

■ A co na to Buča?

Polští experti potvrdili, že raketa, která loni v listopadu zabila dva lidi v obilném závodě na jihu Polska, vypálila Ukrajina.

Zdroje obeznámené s vyšetřovacím listu Rzeczpospolita sdělily, že Polsko zjistilo, že střela, která dopadla do obce Przewodowo, byla protiletadlová raketa S 300 5 – W – 55 vypálená z Ukrajiny. „Tato střela má dolet 75 až 90 kilometrů,“ citoval deník zdroj, „v té době se ruské pozice nacházely v místě, odkud žádná ruská raketa nemohla dosáhnout Przewodowa.“

Rzeczpospolita rovněž uvedla, že ukrajinská strana neposkytla polským vyšetřovatelům žádné materiály. Jenom připomeneme, že naše ministryně Černochová tenkrát téměř vyhlásila válku Rusku, které bylo křivě obviněno.

■ Kdo si hraje se zápalkami?

Náčelník Hlavního ředitelství rozvědky ukrajinského ministerstva obrany Kirill Budanov přiznal, že jednotky speciálních operací ministerstva se třikrát pokusily zaútočit na Záporožskou jadernou elektrárnu a zmocnit se jí. Všechny pokusy byly ruskými jednotkami odraženy.

Jeho přiznání je studenou sprchou pro OSN, jejíž představitel měsíce tvrdí, že nemohou určit, kdo útočí na elektrárnu. Ruské ministerstvo zahraničí opakovaně prohlásilo, že režim na Ukrajině používá jadernou elektrárnu jako „špinavou jadernou bombu“ a vydírání tím Evropany. ukraina.ru

■ NATO není připraveno bojovat proti Rusku

Za neúspěch protiofenzívy ukrajinské armády nemohou jen Ukrajinci. Použili západní taktiku, která se na bojišti ukázala jako neúčinná. V důsledku toho nejsou země NATO připraveny na případnou konfrontaci s Ruskem. Podle názoru autora západní vojenská mašinérie zdegenerovala za desítky let bojů s povstálci a teroristy, kteří nejsou vybaveni modernizovanými zbraněmi. businessinsider.com

■ Kyjev buduje speciální flotilu dronů

Ukrajina jako první země na světě vytváří flotilu námořních dronů. To donutilo Rusy, aby před ní začali ukrývat své válečné lodě. Uvedl to ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskij 30. září v projevu, který zveřejnila jeho kancelář. (ČTK)

Kruh občanů České republiky vyhnaných v roce 1938 z pohraničí

Vzpomínka číslo 1

Naše rodina se v roce 1924 přestěhovala na severní Moravu, do Šilperku, dnešní Štítý, bývalý okres Zábřeh, dnes Šumperk. Bydleli jsme v nádražní budově, neboť otec byl zaměstnán jako strážník trati. V roce 1934 jsme se přestěhovali o 10 km dále ke hranicím Německa na zakoupené zemědělské hospodářství do převážně německé obce Bílá Voda. Otec byl dále zaměstnán u ČSD, matka v domácnosti, odrostlé sestry odešly do služeb. Celkem nás bylo osm sourozenců. Vychodil jsem školu ve Štítých, kde Němci měli také menší převahu, avšak veškeré průmyslové závody v okolí byly v jejich rukou a měli ve středu městečka velkou školu, kdežto my jen starou přízemní menší budovu, než pak byla s pomocí českých spolků postavena nová škola, tehdy měšťanská, též pro okolní české obce. Já, nejstarší ze synů, jsem po ukončení 4. třídy měšťanské školy šel do učení v místě.

Jako početná rodina jsme žili velmi skromně a najímáním pozemků a chovem hospodářského zvířectva jsme si vylepšovali životní úroveň, ovšem při pracovním využití všech členů rodiny, a to od útlého mládí. Dbalo se též na využití možnosti co nejvíce se vzdělávat. Rodiče byli členy různých českých spolků. Naše postavení, zvláště v obcích s menšinou Čechů, se podstatně zhoršovalo od let 1934 – 1935, kdy nám Němci neustále vytýkali, že jsme přišli počestovat německé území. Na obecním úřadě byl v obecním zastupitelstvu jen jeden český zástupce, v jednání vyžadovali němčinu a rovněž veškerá oznámení i obecní vyhlášky publikovali jen v němčině.

Ve vedlejší obci Moravský Karlov – s českou menšinou – byla česká obecní škola umístěna v soukromí. Začínalo již docházet k různým šarvátkám mezi Čechy a Němci, protože některé sousední obce byly ryze české a při vzájemných návštěvách, hlavně při zábavách mezi omladinou, se naši bránili německému násilnému chování.

Na počátku roku 1938 se situace v celém českoněmeckém pohraničí velmi vyhrotila, a to jak ve vzájemných vztazích, tak i na všech úsecích společného života. Urychlené budování pohraničního opevnění s přílivem českých pracovníků nebylo Němcům vhod a reagovali na to místy až zuřivě. Sám jsem je viděl, jak se pod záštitou jejich „turnvereinu“, později „freikorpsu“, na německých pozemcích cvičili ve střelbě. Množily se také útoky henleinovců přes hranice. Němci nás stále více ohrožovali a neustále provokovali všemi způsoby. Od května se pak situace stala nesnesitelná. Otevřené napadání našich vojáků, neboť v sousední obci byla dostavěna vojenská kasárna, střílení na stráž u vojenského opevnění a ohrožování všeho českého bylo na denním pořádku. Mnohdy museli ustoupit i čeští vojáci s ostatními ze šarvátek s henleinovci, kteří proti neozbrojeným používali železné tyče, péra a hole, býkovce

aj., takže sotva stačili zachránit raněné. Sám jsem jednou zavolal naše místní četníky, avšak ti byli rádi, že se mohli bez úhony vzdálit. Byl jsem totiž již druhým rokem také zaměstnán u ČSD a v době zvýšeného ohrožení re-

i na mě, byl jsem v zuboženém stavu, již s vysokou teplotou, neboť jsem byl jen lehce oblečen, uvězněn v malé cele s vlhkou betonovou podlahou a bez prýčny. Byl jsem předveden k veliteli a po kratším rozhovoru (znám němči-

Raně barokní zámek Červený Hrádek u Chomutova. Ve čtvrtek 18. 8. 1938 zde německý majitel Max Egon Hohenlohe – Langenburg umožnil Henleinovi a Runcimanovi jednání v duchu „vzájemného porozumění“. Jen předznamenalo drama, které vyvrcholilo v Mnichově. Pro Československo znamenalo odtržení pohraničních území Čech a Moravy. Foto – archiv

publiky (jak se tehdy říkalo) od května 1938 povolán s otcem a jinými spolehlivými zaměstnanci do strážního útvaru ČSD při hranici. Byli jsme sice ozbrojeni, ale hodnotili jsme to jako formalitu, neboť jsme měli příkaz použít zbraně zásadně jen při prokazatelné sebeobraně; byly nám stále kontrolovány náboje apod. Ve skutečnosti, i když na nás henleinovci často ze zálohy stříleli, báli jsme se střelbu opěťovat, abychom neměli nepříjemnost.

Celá situace se zhoršovala, až se stávala pro nás neúnosnou. Majitelé závodů, převážně Němci, propouštěli české zaměstnance, vyžadovali od nich, aby posílali děti do německých škol, mluvili jen německy apod. V těchto obcích vládli němečtí starostové, kteří také uplatňovali přednostní právo Němců při veškerých sporech či jednáních. Rozrůstalo se veřejné napadání českých vlastenců, zvláště když byla vyhlášena všeobecná mobilizace, docházelo i k vraždám, zakládání požárů a k sabotážím.

Pro neustálé vyhrožování fyzickou likvidací naší rodiny se rodiče rozhodli evakuovat spolu s československými vojáky. Jelikož veškeré dopravní prostředky, hlavně nákladní vlaky, byly přetíženy, naložili nejnужnější věci na hospodářské vozy, zapřáhli tažný dobytek a jeli před naší ustupující armádou do vnitrozemí.

Protože jsem jako nejstarší ze synů (tehdy necelých devatenáct roků) zůstal s domácím zvířectvem na usedlosti, byl jsem při záboru ordnery přepaden a odveden do vojenských kasáren ve vedlejší obci, zbit a zavřen do vojenského vězení s tím, že po přivedení dalších budeme pro výstrahu oběšeni. Po několika dnech týrání s výslechy – bez jídla, ale i bez vody – gestapem (které jsem však tehdy ještě neznal) došlo k převzetí kasáren německou armádou. Přišli

nu) mi oznámil, že se ještě přesvědčí o mém provinění a potom se podle toho rozhodne. Dali mi napít, jíst jsem nemohl. Za dva dny mě opět dal předvést, oznámil mi, že žádné vážné důvody proti mně nemají, takže mě v noci propustí, ale další bezpečnost mi za-

Nástup bojůvky Freikorpsu. Foto – archiv

ručit nemůže. Tak jsem se v noci dostal domů, zvířectvo zatím zaopatřili čeští sousedé a s jejich pomocí jsem se pomalu zotavoval.

Velmi mi pomáhali naši lidé, místní i z blízkého okolí a mladí hoši i dívky ze zabraných českých obcí, kteří pracovali u německých sedláků a u mě se o nedělich scházeli. Jelikož se v sousedních českých obcích začaly již organizovat skupiny vlastenců a můj mladší bratr k nám přivezl z ČSR optovací formuláře, které jsme rozdali a opět posbírali, tak jsme opět byli henleinovcům trnem v oku. Německých antifašistů zbylo jen málo, a ti byli rovněž pronásledováni. Takže cokoliv se v našem okolí stalo a bylo zaměřeno k povzbuzování Čechů, bylo přisuzováno nám, hlavně mně. Když mi opět hrozilo zatčení, utekl jsem k rodičům, kteří mezitím dosáhli uvol-

nění vlastního domku v domovské obci Oseku n. B. Tam se po strastiplné cestě (dobytek v záprahu pochopitelně nevydržel) podařilo rodině dojet v nákladním vlaku.

Částečně jsem už popsal, jak jsme dříve žili společně, Češi a Němci. U nás, ale snad i jinde v pohraničí, jak jsem se později doslechl, to rozhodně nebylo takové, jak to dnes prezentují některé sdělovací prostředky – tj., že se Němcům křivdilo. Opak je pravda. Byli jsme to my, zvláště kde nás byla menšina, kdo trpěli jejich nadřazeností a rozpínavostí. Když došlo v Německu k nástupu nacismu, začali jej propagovat i u nás; zakládali SdP a stupňovali své nepřátelské chování vůči nám. Těsně před Mnichovem pak neznalo již řádění henleinovců proti všemu českému žádné meze. Docházelo k zakládání požárů, sabotážím i vraždám. Pachatelé vždy pochopitelně utekli za hranice do Německa. Takže takové lži nebo polopravdy, které dnešní „informátoři“ rozšiřují, nás, kteří jsme tu dobu v pohraničí tehdy prožili, notně pobuřují. Po záboru v říjnu 1938 nastala pro Čechy velmi těžká doba pronásledování, každý projev vlastenectví byl trestán koncentračním táborem a mnohdy veřejnou popravou. Oni začali s násilím jako první. Takže to byly jen slabší důsledky jejich předchozích násilných činů, jestliže došlo někde v pohraničí k odplatě. U koho se to naši lidé naučili, kde to viděli? O tom dnes landsmanšaft neví, nemluví a už vůbec ne-

menout a jsem proto velmi vděčen všem, kteří jakkoli brání pravdu o chování Němců k českým občanům v našem pohraničí.

VÁCLAV SMRČEK,
TEHDY BÍLÁ VODA

Vzpomínka číslo 2

Moje maminka se narodila v Šumperku, otec se tam přestěhoval po roce 1918. Žili jsme tam až do roku 1938. Můj otec byl soudní úředník, maminka v domácnosti, bratr navštěvoval vojenskou akademii, já chodila do obchodní školy. Všichni jsme byli aktivními členy Sokola. Situace se radikalizovala v letech 1935-1936. Od té doby se část Němců přestala chovat přátelsky, stranila se všech českých společenských událostí. Při průvodech sokolských slavností byla německá okna zatažena (dříve nám mávali). Německý „turnverein“ začal být politicky velmi aktivní. Turneři se počítali za nacistický předvoj.

Nezůstali jsme v obsazeném území. Počítali jsme s odchodem, pro státního úředníka to bylo samozřejmé. Otec si musel obstarat v blízké české vesnici v okrese Zábřeh prozatímní ubytování (nábytek se uskladnil u sedláka). Když jsme přijeli koňským povozem na místo, volali na nás lidé, abychom jeli dále. Zábřežsko že je rovněž zabrané. Přesto jsme tam zůstali, nebylo kam jít. Byla to čistě česká vesnice, a tam jsme s maminkou zůstali, než byl otec z prostějovského provizoria přemístěn k soudu do Zdounek u Kroměříže. Vcelku se nám podařilo zařízení přestěhovat, a to díky hodným lidem v této české vesnici. Přišli jsme jen o veškeré úspory v městské spořitelně. Ve Zdounkách se nám žilo v té době celkem dobře, bylo tam několik rodin z pohraničí, které se spřátelily. Dostaly jsme jakýsi služební byt, otec místo u soudu a já po přerušení studia na obchodní škole se rozhodla jít do Kroměříže do rodinné školy. V létě roku 1939 pak bratr uprchl do zahraničí.

Nemohla bych přesně zhodnotit, jak probíhalo vyhánění Čechů z pohraničí, poněvadž to nebylo všude stejné. Nejhorší to bylo přímo u hranic, kde žilo Čechů málo. V okresním městě nám bezpečnostní sbory poskytly přece jen větší ochranu; jen na nádraží Němci odjíždějící vlaky kamenovali a někdy i někoho zranili. Větší poznatky mám z odsunu Němců. Vím bezpečně, že Němci spěchali dostat se do odsunu, poněvadž přece jen měli strach, že se nyní budou muset zodpovídat za všechna zvrstvá nacistického režimu. **E. P., TEHDY ŠUMPERK**

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST č. 280/2023, cena 10 Kč.

Zakladatel: prof. Ing. Břetislav Chvála, Dr.Sc.

Vydavatel: Slovanský výbor ČR.

Redakční radu řídí: Docent RNDr. Jan Míniář, Dr.Sc.

Členové rady: Miroslav Havlík, Eva Holečková, Jan Jelínek, Čeněk Milan Kadlec a Nataša Weberová.

Distribuci vede Alena Grospičková.

Na Slovanském výboru jsou úřední hodiny ve čtvrtek od 10 do 15 hodin.

Redakce a administrace: Slovanský výbor ČR, Politických vězňů 9, 110 21 Praha 1,

III. patro, kabinet č. 147, tel. 607 715 152,

internetová adresa: www.slovanskyvyborcr.cz (jejím redaktorem je Miroslav Havlík).

Adresa e-mail: slovanyborcr@volny.cz.

Příspěvky zaslané redakci nemusí vždy vyjadřovat její stanovisko.

Redakce si vyhrazuje právo úpravy příspěvku. Uzávěrka čísla dne 19. 10. 2023.

Časopis registrován na MK ČR pod reg. č. 8038.ISSN-1212-3315.